

PANNON-PALATINUS

Gondolatok az aktualitások jegyében

2010. június 04.

Természet-Társadalom-Gazdaság

Az emberiség történelmének korai szakaszaiban a lét fennmaradását csak úgy tudták megőrizni az embercsoportok, hogy a természet rendjének megfelelően élték életüket. Napjainkban, az emberiség által meghatározott időrendnek megfelelően – a XXI. században – a sorrendiség megváltozott. A gazdasági-társadalmi rend került előtérbe, a természetet jó esetben is csak eszköznnek tekintik a nemzetek vezetői. Az emberiség és a népesség növekedésével egy időben ellátási gondok is kezdtek kialakulni. Az ellátási nehézségek megoldására a társadalmi vezetők a tudományok segítségét igényelték. A tudományok korábbi történelmi időszakokban mérsékelt, később egyre intenzívebben, napjainkban szinte teljes mértékben a gazdaságtól, azaz a pénzüvilágtól függöttek, függenek.

Az ellentmondásos folyamatokra talán elsőként **Aurelio Peccei** hívta fel a figyelmet. A passzív szemlélődés és elméleti „tudományoskodások” helyett cselekvésre hívta fel a nemzetek, országok vezetőit és a pénzüvilág szereplőit. Segítségképpen megalapította a **Római Klubot** 1968-ban. A „**Kezünkben a jövő**” című művében fogalmazta meg a következő gondolatokat.

„Nem ez az első korszak, amelyben az emberiség szembenézett az általa ismert élet megszűnésének lehetőségeivel: mégis egyetérttek azzal, hogy a jelenlegihez hasonló helyzet korábban nem létezett. A múltban az embereket fenyegető természeti erők nem álltak ellenőrzésünk alatt. Most először tudatosan bennünk, hogy jövőnket az határozza meg, mit teszünk mi magunk, vagy mit mulasztunk megtenni”

Ez egybecseng nagy tudósunk **Beythe István** (1532–1612) bölcséletével is: „**gondolkodj globálisan, cselekedjél lokálisan**”.

A „Kezünkben a jövő” című írás, tanulmány gondolataiból érdemes néhány fejezetet kiemelni.

- Az önszabályozás csődje, - A döntő száz évszázad, - Kételemek önmagunk iránt,
- Előbb eufória, aztán zavar, - A természet elpusztítása, - A kétértelmű tudomány
- A hanyatlás tíz tényezője, - Őrült elképzelések a biztonságról, - Gazdasági csapdák és káprázatok, - Keresztre feszített emberiség, - Hanyatlásunk gyökerei, - Az emberiség utolsó esélye?
- Globális politikák és stratégiák, - Az ifjúság tiszta forrása, - Az ember forradalma, - **Tanuljunk megteremteni a jövőt.**

A bölcs tanácsokat és az intelmek, melyek szilárd alapokon nyugodtak, nem fogadtuk meg. Napjainkban (2010-06-04) hazánkban és természetesen az egész világon megroppantak a társadalmak, összeomlóban a gazdaság, és megjelent a természet válasza a környezetpusztításra.

A folyamatok elemzésének eredményeképpen az bizonyosodott be, hogy a politikai és a gazdasági helyzetek romló állapotai előre prognosztizálhatók voltak, tehát nincs bennük semmi meglepő. A természet válaszreakciói kevésbé voltak előrevetíthetők. A lassú, természetet károsító folyamatok az első időszakokban mérsékelt hatást produkáltak, de bizonyos küszöbértékek átlépését követően rövid időn belül akut, érezhető katasztrófák sorozata indult el.

A **Római Klub** működésének folyamatos gyengülése és gyakorlatilag megszűnése űrt hagyott maga mögött. A világban számos alkalmi független munkacsoport próbált tudományos érvek felsorakoztatásával segítséget nyújtani a döntéshozóknak, sajnos gyakorlatilag minden eredmény nélkül.

A Műegyetemi Természettudományi Egyesület, a Műegyetemi Természettudományi Kar és a National Geographic vezetői 2004-ben átlátva azt, hogy szükség van egy független, kötöttségek nélküli tudományos társaság véleményformáló tevékenységére, útjára indították a „**PALATINUS társaságot**”, klubot. Az elmúlt hat évben számos tanulmány került ki ebből a tudományos szellemi műhelyből. Úgy tűnik, hogy a három fő terület (politika, gazdaság, természet) működését érintő folyamatokról pontos és megbízható elemzések és jövőkutató programok készültek és kerültek ki. A szabad, független és ráhatásoktól mentes szerveződésben jelenleg több mint kétszáz szakértő, tudós, kutató vesz részt. A szimpatizánsok száma egyre gyarapszik. Égető igény, hogy ilyen széles társadalmi

alapokon nyugvó, érdekektől mentes szerveződések jöjjenek létre. A kérdés csak az, hogy a politika számára ezek a szervezetek mennyire fontosak. A PALATINUS filozófia átlátható, megismerhető. Talán ennek tudható be az, hogy számos szervezet, intézmény is jelzi elvi csatlakozását. Ezzel a palatinusi tudásbázis egyre gyarapszik. A nyitottság elvének megfelelően mindenkit befogadunk, aki elfogadja azt az egyszerű alapelvet, hogy a tudás megismerése, a tudományok ismerete, a jövő nemzedékének képzése, az élet és egészség fenntartása, valamint nem utolsósorban a természet megóvása közös célunk.

Fontos állomásnak tekintjük a **Pannon Tudományok Közhasznú Egyesület** megalapítását (alapítva: 2008), amelyet az **Orvosok, Természetvizsgálók Egyletének** jogutódjának tekintünk (alapítva: 1841). A kezdeti működést nehezítette, hogy a szerény gazdasági, pénzügyi alapok arra is kevésnek bizonyultak, hogy a közüzemi számlákat rendezni lehessen. A „palatinusokat”, azaz a civil szerveződés tagjait ez nem zavarta. A PALATINUS „gondolatműhely” visszatért az Orvosok, Természetvizsgálók Egyletének szervezeti formájához, amelyben csak az ismeretek, a tudás, a tudományok és a jobbítás érdekében való tenni akarás számít. A gondolatok szabad áramlásának, a tudástár létrehozásának fontosságát kiemelten kezeli a „**Palatinusok Egylete**”. Az informatika lehetőségeit kihasználva lehetett megjelentetni a **PANNON-PALATINUS** elektronikus tudástárat és tudományos ismeretterjesztő folyóiratot.

Magyarország aktuális helyzete (2010-06-04) nem tekinthető optimálisnak. A társadalom jelentős morális válságon ment keresztül. A nemzetközi és főleg a hazai gazdasági helyzet alapjaiban ingott meg. Az egészségügy és az oktatás megannyi problémával küszködik. Természeti értékeink pusztulnak, és a szélsőséges klimatikus viszonyok hatására hosszútávon is károkat szenvedünk el.

Egy új korszakot szükséges elindítani minden területen. A bekövetkezett eseményeket nem lehet semmisnek tekinteni. A részterületek elemzése sok veszélyt rejt magában, mert az önmagában optimálisnak és elfogadhatónak tűnő megoldások a nagy összefüggésben katasztrofális következményekkel járhatnak.

A **Pannon-Palatinus** tevékenység a tudományok szilárd talaján áll, és a résztudományokba való elmerülés helyett az összefüggések feltárására koncentrál. Ez a szemlélet megköveteli a történelmi folyamatok és az aktuális helyzetek elemzését. A tények és ismeretek tükrében lehet csak jövőkutatással és prognózisok készítésével foglalkozni. Minden esetben arra kell gondolni, hogy a ma meghozott döntések hatásai csak a jövőben érvényesülnek, és az emberiségre akkor gyakorolnak

hatást. Egy konkrét példát szeretnék felhozni. Tudott és ismert, hogy a hazai biztonsági ivóvízkészletek az észak-dunántúli felszín alatti vizekben találhatóak. A korábbi bányaműveléseknél előfordult, hogy nagy mennyiségű karsztvizet kellett kiemelni. A hatás nem maradt el, mert a közlekedőedények működési elvének megfelelően több helyen pl. források elapadtak. A sokszor átgondolatlan energiapolitika úgy döntött korábban, hogy a szénbányákat be kell zárni. Az önmagában, hirtelen felindulásból elkövetett bányabezárások meghozták az eredményt, mert a karsztvízrendszer kezdett visszaállni az eredeti egyensúlyi állapotra. A példa időzített tragikus végkifejlete még várat magára, mert tudott (adatgyűjtések alapján), hogy a bezárt tárnákba felelőtlenül és ellenőrizetlenül hulladékokat helyeztek el. Az utólagos felelősségre vonástól az elkövetők nem tartanak, mert ezeket a tárnákat és kúrtókat berobbantották. Esetünkben a veszély tehát abból fakad, hogy a felszín felől érkező vizek mikor haladnak át ezeken a rétegeken, és mikor kezdik tartósan szennyezni a karsztvízrendszereket.

Napjainkban a három hete tartó esőzések és a nagy mennyiségű, egyszerre lezúduló csapadékok a felszínen erőteljes eróziót okoztak, és természetesen, ahol a legkisebb az ellenállás, ott utat tör magának a karsztrendszerbe a beáramló víz. Ez a víz nem tekinthető természetes víznek, mert már tartalmaz nagy mennyiségben vegyszermolekulákat, élő organikus rendszereket. Nem túlzás, ha azt mondjuk, hogy ezt a vízkészlet is besorolhatjuk természeti kincsink sorába, melyek biztosítani képesek jövőnket és egészségünket. Elszennyeződése esetében beláthatatlan következményekkel lehet számolni. Említhetnék a kockázati tényezők felsorolásánál a mezőgazdaság, állattenyésztés folyamatosan romló és lassan kilátástalan helyzetét. Megtévesztés az, ha csak arról beszélünk, hogy mekkora a kára a gazdáknak, és hány forint vagy dollár vagy euró a veszteségük. Ezek a tragikus folyamatok pénzben nem kifejezhetőek, mert a nemzet minden tagja veszít vele, talán a jövőjét.

Mindezek figyelembevételével a Pannon-Palatinus tagok felkínálják munkájukat a köz javára. A „palatinusok” továbbra is a földi élet bonyolult és aktuális összefüggéseit igyekeznek feltárni. A Palatinus társaságok megfelelő ismeretek alapján és azok összefüggéseinek feltárását követően a továbbiakban is megfogalmazzák véleményüket, javaslataikat. Esetenként állásfoglalások kiadására is sor kerülhet, amelyeket (ha igény van rá) a döntéshozók figyelmébe is ajánlanak.

Szacsky Mihály